

Romano hangos

8,

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 9 • ČÍSLO 19 • VYŠLO 18. ŘÍJNA 2007

zprávy

BOHUMÍN – Polovinu hotelového domu v Bohumíně srovná demoliční četa se zemí. Budova se stala mediálně známá poté, co z ní radnice vystěhovala romské rodiny a odmítla jim dát náhradní bydlení. Ze zdevastované ubytovny je moderní bytový dům, do kterého se už v listopadu začnou stěhovat noví nájemníci. Druhá část objektu ale rekonstrukcí neprošla a městský úřad se rozhodl, že ji zbourá.

PRAHA – Dětem rodičů z nízkých příjmových skupin se nedostává patřičného vzdělání, neovládají jazyk tak, aby chápaly složité myšlení, nedostávají se na školy, kde by navázaly patřičné styky atd., takže se jen obtížně vymaňují ze své sociální skupiny a i pro své děti reprodukuje obdobné výchozí podmínky s podobnými perspektivami. Zaznělo to na nedávné diskusi Klubu sociologů a psychologů na téma „Dopady pravicové reformy na životní úroveň české populace“.

EISENSTADT – V rakouském Eisenstadtu byl představen překlad biblických pěti knih Mojžíšových do romštiny. Převedení úvodní části Starého zákona do jazyka Romů předznamenává první kompletní vydání Starého zákona v romštině, s nímž se počítá na příští rok. V romštině už je k dispozici posvátná kniha muslimů korán, v roce 1999 vyšla na Slovensku v romském jazyce dětská bible.

MAKEDONIE – Zájemci o romské dění mohou od nynějška sledovat vysílání makedonské romské televize Shutel na internetu. Jde o první romskou internetovou televizi a můžete si ji pustit na stránce <http://sutel.neotel.net.mk>.

Pracovní ombudsmeni pomáhají hledat práci

Na pracovního ombudsmana se můžete nyní obrátit, když potřebujete najít novou práci. Pracovat ovšem musíte přes agenturu. Společnost Trenkvalder KAPPA people působí na českém trhu již 15 let. Za toto období získala neocenitelné zkušenosti a znalosti v oblasti agenturního zaměstnávání. To bylo zúročeno v projektu pracovní ombudsman.

Pracovní ombudsman může skýtat dobrou příležitost také pro Romy, hledající marně práci.

Vysvětleme si, co znamená být zaměstnán u agentury. Uzavřete smlouvu s agenturou. Ta vám zajistí zaměstnavatele, pro kterého budete pracovat. Zaměstnavatel zaplatí agentuře za vyhledání vhodného zaměstnance, tedy vás. Další smlouvu pak uzavřete přímo s poskytovatelem práce. Služby spojené s vyhledáváním práce jsou pro uchazeče zdarma. Zrovna tak vám pracovní ombudsman poradí, zda máte nárok na příspěvek za přechod, nárok na dovolenou, pokud se chystáte ukončit pracovní poměr a nebo se pouze chcete ujistit, že je vaše pracovní smlouva v pořádku. Stačí se obrátit na nejbližší pobočku.

Kde jsou kanceláře pracovního ombudsmana? Praha 6, Velflíkova 4; Liberec 11, Londýnská 51/2; Ústí nad Labem, Klíšská 14; Ostrava-Moravská Ostrava, Tyršova 20; České Budějovice, Kostelní 8; Plzeň, Pražská 84/15; Hradec Králové, Eliščíno nábřeží 280; Olomouc, Sokolská 1/789; Brno, Úvoz 86. Další informace: www.pracovniombudsman.cz.

(red) Získají-li Romové zaměstnání, jedná se často o méně kvalifikovanou práci

Foto: romove.radio.cz

Agentura by neměla být „romosvodem“ romských problémů

Dokonalé řešení neexistuje

Zveřejňujeme stanovisko zájmového sdružení právnických osob Fórum pro integraci (Forint) k připravované Agentuře pro odstraňování sociálního vyloučení v romských komunitách. Jeho text obdržela ministryně Džamila Stehliková a vedoucí kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity Radka Soukupová.

Rádi bychom vyjádřili souhlasné stanovisko a podporu zřízení Agentury pro odstraňování sociálního vyloučení v romských komunitách. Za daných okolností v současné době považujeme připravovanou Agenturu pro odstraňování sociálního vylouče-

ní v romských komunitách (dále jen Agentura) za nejlepší možný koncept pro více systematickou facilitaci a koordinaci změn v sociálně vyloučených romských lokalitách. Její optimální fungování bychom proto rádi ovlivnili několika připomínkami:

1. Hlavní cíl Agentury – podpořit řešení změn v sociálně vyloučených lokalitách – považujeme za funkční. Specificky pak facilitaci rozvojových partnerství a poradenství pro obce.

Nieméně považujeme za důležité, aby se směrem k obcím i veřejnosti srozumitelně a dostatečně komunikoval fakt, že Agentura není doko-

nalým řešením, neboli není „světaspása“. Mimo jiné se obáváme, že Agentura může být některými obcemi považována za jakýsi „romosvod“ tzv. „romských“ problémů a jejich případných řešení. Na druhou stranu obce, jejichž území nebude vybráno za pilotní lokalitu, mohou místo vlastních pokusů o aktivní řešení a plán opatření podléhat strategii vyčkávaní na Agenturu („Počkám, až Agentura bude u nás a bude to zde řešit.“).

Takto vedená komunikace a argumentace by měla probíhat zejména z pozice ministryně pro lidská práva

Pokračování na str. 3

z obsahu

Django Reinhardt

Nikdy nechodil do nějaké hudební školy či kurzu, techniku hry odkoukával od kytaristů. Učil se přímo geniálně rychle a již ve dvanácti letech si začal vydělávat jako hudebník... Netrvalo dlouho a univerzálnost, s jakou se dokázal postavit v podstatě k jakémukoli tehdejšímu repertoáru, se stala brzy proslulou.

strana 4

V muzeu se šustilo

Již druhá rukodělná dílna v Muzeu romské kultury, tentokrát s názvem Dokud se šustí, ještě se neumřelo.... napovídá, že účastníci si mohli vyrobit jednoduché figurky z kukuřičného šustí: panenku, ptáčka, andělka nebo koníka.

strana 7

Erfurt: Program integrace Romů do společnosti

Česko-německé diskusní forum bylo založeno v roce 1997 na základě Česko-německé deklarace. Má za úkol pečovat o česko-německý dialog tím, že do něj úzce zapojí všechny skupiny, které prosazují úzkou a dobrou česko-německou spolupráci. Těžištěm práce diskusního fora je pořádání výroční konference, na níž se diskutuje o aktuálních tématech v česko-německých vztazích s ohledem na partnerství obou zemí v Evropské unii.

Výroční konference se konají střídavě v Česku a Německu. Ta letošní se konala 5. a 6. října

v Erfurtu a věnovala se identitě Čechů a Němců v Evropě integrace, migrace a multikulturality. Není žádný div, že se konference zaměřila na dopady transformačního procesu na život lidí v Německu a Česku a na napětí vytvářené vztahy mezi migrací, integrací a multikulturalitou.

Byl jsem pozván na tuto konferenci jako jeden z referentů k tématu Program integrace Romů do společnosti, které je považováno vyspělými Evropany za téma, jež má mnoho co říci ke kvalitě demokracie, kde se tento proces integrace uskutečňuje. Těto myš-

lenky jsem zůstal věren a poukázal i na přínos Romů, byt nevědomý, pro rozvoj demokracie v Česku a Evropě vůbec. Problémy, objevující se při řešení této ošemetné problematiky, ukazují na nedostatky ve fungování demokracie a umožňují jejich odstraňování, pokud se demokracie vyvíjí dobrým směrem.

Hodně pozornosti bylo věnováno bývalému východnímu Německu začleněnému po zbourání berlínské zdi do země hospodářského zázraku. Tam, kde dříve byla NDR, dnes panuje blbá nálada. To pozná každý, kdo cestuje Braniborskem nebo Meklenburskem a naslouchá

tamním lidem. Dokládá to vtip, obecně v této německé části sdělovaný: Jaký je rozdíl mezi východoněmeckým optimistou a pesimistou? Pesimista říká: „Horší už to nebude.“ Optimista na to: „Ale bude.“ Východoněmecká rozmrzelost pramení samozřejmě z toho, že došlo ke krachu plánovaného hospodářství a že bývalá NDR byla k zemi hospodářského zázraku připojena bez jakéhokoliv přechodného období. Beznadějí se zde daří dobře, a proto slaví triumfální návrat narůžovo nalakovaná překonaná diktatura. Osmnáct let po pádu berlínské zdi je východ Německa stále jiný

a má to také co do činění s vnímáním občanů první a druhé třídy.

Prochází-li však člověk Erfurtem, který byl rovněž částí východní Německa, žádný frustrační dojem ho neprovází. Erfurt je krásné město se skvěle opravenými středověkými architektonickými klenoty. Jistou vypovídací hodnotu má fakt, že všechny ty nákladné opravy byly provedeny za posledních deset let.

Rozvíjející se německé hospodářství potřebovalo migranty. Ale chtělo je tak, aby se přizpůsobili. Vedle mnoha dalších objevili se

Pokračování na str. 2

zaznamenali jsme

Dětská ústavní výchova má velké mezery. „Systém nefunguje, jak bychom si přáli. Tyto děti se nestávají řádnými občany,“ konstatoval ministr vnitra Ivan Langer (ODS) po zveřejnění analýzy, kdy ministerstvo zkoumalo osudy 17 000 mladých lidí, kteří v minulých letech opustili dětský domov nebo diagnostický ústav. Bývalí klienti se nejčastěji dopouštějí drobných krádeží, třeba v obchodech. Ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas (ODS) má proto nejpozději do konce roku představit plán, jak hodlá systém české ústavní výchovy pro děti reformovat. Piliřem by mělo být posílení terénní sociální práce s problémovými rodinami, kterým hrozí odebrání dítěte do ústavu.

Mladíci chodili po městě a hajlovali. Skupina deseti mladíků procházela městem Brnem, hajlovala a provolávala nacistická hesla. Náhodným občanem přivolaní strážníci je nejdříve sledovali na motorkách a pak zajistili na náměstí Svobody. Hloupost, nevzdělanost nebo úmysl? – tážeme se.

Nemocnice musí odškodnit Romku za sterilizaci. Odškodnění 500 000 Kč přiznal ostravský Krajský soud třicetileté Romce Ivetě Červeňákové za nechtěnou sterilizaci. Peníze by jí měla vyplatit Městská nemocnice Ostrava. Rozhodnutí soudu ještě nenabýlo právní moci, žalovaná nemocnice zvažuje odvolání. Zřejmě se jedná o historicky první případ, kdy soud přiznal odškodné pro ženu, která byla nechtěně sterilizována, řekla právní zástupkyně žalobkyně Michaela Kopalová. Ministerstvo zdravotnictví se nechce finančně na tomto odškodní za nechtěnou sterilizaci žen podílet.

Romský turnaj ve fotbale. Prvního ročníku romského turnaje ve fotbale, který uspořádalo Sdružení Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje, se zúčastnilo osm klubů, z toho jeden přijel až z Bulharska. Na uspořádání akce přispěli i někteří romští podnikatelé, město Plzeň a kraj. První bylo družstvo z Jihlavy, následovaly Broumov a domácí Plzeň. Pořadatelé si slibují, že prostřednictvím fotbalového utkání se sblíží Romové z různých míst republiky a že to přispěje k jejich jednotě.

První programy podepsány

První tři české operační programy, přes které do ČR přijdou první evropské peníze pro programové období 2007 až 2013, byly podepsány.

Jedná se o neinvestiční programy spolufinancované z Evropského sociálního fondu: Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita, díky kterým mohou čeští žadatelé získat z EU až 3,8 mld. eur (spolu s nezbytným spolufinancováním ze státního rozpočtu jde celkem o 4,4 mld. eur, což činí cca 124,2 mld. Kč).

Program Lidské zdroje a zaměstnanost, který řídí ministerstvo práce a sociálních věcí, se zaměřuje na zvýšení zaměstnanosti a za-

městnatelnosti lidí v ČR na úroveň průměru patnácti nejlepších zemí EU. Mezi jeho hlavní osy patří rovněž integrace skupin ohrožených sociálním vyloučením a rovné příležitosti. V gesci ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je program Vzdělávání pro konkurenceschopnost a mimo jiné se týká oblasti počátečního vzdělávání i terciálního vzdělávání, výzkumu a vývoje, dalšího vzdělávání a národních systémových aktivit. Program Praha Adaptabilita je určený pro území Prahy a je zaměřen na podporu rozvoje znalostní ekonomiky, podporu vstupu na trh práce a modernizaci počátečního vzdělávání.

(red)

Romové z Plzně u počítačů

Akreditovaný měsíční počítačový kurz pro dlouhodobě nezaměstnané Romy zahájili 17. září v Plzni. Koná se v prostorách Sdružení Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje (SRNM PK) na Koterovské ulici v Plzni a denně ho navštěvuje dvanáct uchazečů. Vyučujícím je Rudolf Zajda ze sekce romských poradců ČR. Původně se přihlásilo více než dvacet zájemců, ale úřad práce je do kurzu neschválil.

Na závěr tohoto měsíčního kurzu získali absolventi osvědčení na Úřadu práce Plzeň-město. Předseda a výkonný ředitel SRNM PK Štefan

Tišer a jeho tým se snaží, aby i dlouhodobě nezaměstnaní Romové mohli najít uplatnění na některých pracovních místech, která vyžadují vzdělání.

Vzdělávání Romů se SRNM PK hodlá věnovat i nadále. Připravuje doplnění základního vzdělání seniiorů, rekvalifikace atd. Například letos se podařilo sdružení přihlásit na Západočeskou univerzitu tři Romy. „Věříme, že budou mít další pokračovatele. Hodně Romů se chce vzdělávat a my je v tom podporujeme,“ říká Štefan Tišer.

Lucie Enzmannová

Erfurt: Program integrace ...

Dokončení ze str. 1

migranti i kultury turecké. Zajímavé zjištění bylo, že se o této kultuře hovoří jednoznačně jako o kultuře muslimské. Němečtí muslimové chápou integraci jako proces dvousměrný, tedy dialog mezináboženský a interkulturní.

Přece jen nějaký pokrok oproti ČR, kde dnes mnohé naše politické authority volají: Přizpůsobte

se, nebo odejděte! A platí to i pro Romy.

Ať je to jak chce, dialog je vždy užitečný. A ten náš česko-německý obzvlášť. Podívejte se jen na dnes panující napjaté vztahy mezi Maďary a Slováký. Žádná deklarace, žádný dialog. Přece jen i v té naší kritizované politice se nachází světlé momenty!

Karel Holomek

Policie odložila kauzu Vsetín

„Dům hrůzy“ ve Vsetíně, krátce před demolicí

Rozhodnutím vsetínské policie se uzavřelo vyšetřování případu vystěhování romských rodin, které provedlo město Vsetín pod vedením tehdejšího starosty Jiřího Čunka. Pro většinu Romů je toto

rozhodnutí jistě znepokojivé a frustrující, protože v podstatě říká, že tato deportace byla zákonná, stejně jako veřejně pronesené urážky a hanobení romské národnostní menšiny.

Pokud se nad tím zamyslíme, dá se říct, že rozhodnutí vsetínské policie je v určitém smyslu průlomové. Ústava České republiky zaručuje svým občanům rovnost před zákonem. Mezinárodní dokumenty o lidských právech zakazují jakoukoli formu diskriminace či nerovného zacházení na základě etnického původu. Česká republika je právním státem a zaručuje svým občanům respektování jejich lidských a občanských práv zákonodárnou, výkonnou a soudní mocí. Zdá se však, že u nás existují dvě kategorie občanů. Ano, Romové sice jsou občany České republiky, ale ve společenské praxi jakoby občané druhé kategorie.

Potvrzují to notoricky známé skutečnosti. Ve všech oblastech života se Romové potýkají s problémy, jejichž rozsah a hloubku nelze

srovnat ani s úrovní nejslabší části majoritní populace. Nezaměstnanost mezi Romy dosahuje zdrcující úrovně již od roku 1990. Vzdělávací systém poskytuje romským dětem takovou „kvalitu“ výuky, že se z nich po absolvování základní školní docházky stávají evidovaní uchazeči o zaměstnání na úřadech práce a žadatelé o státní sociální podporu. Segregační politika uplatňovaná na místní úrovni postihuje desítky tisíc Romů, kteří se takto dostávají do společenské, sociální, ekonomické, politické a kulturní izolace od majoritní společnosti.

To vše se týká i Romů ve Vsetíně. Také tady se potýkají s dlouhodobě neřešenými problémy, které je dostaly ve všech oblastech života hluboko pod úroveň ostatních lidí. Vsetín pod vedením starosty Čunka se druhořadých romských občanů zbavil deportací. Majoritní společnost tento drastický postup vřele uvítala a vsetínská policie jej uznala zákonným.

Dezider Giňa

E policija phandle e kauza Vsetinoste

Koleha, kaj e policija phandle peskeri buti pal koda, so pes ačhila le romane famelijenge, saven o foros Vsetin le akortno čhibalo o Jiří Čunek deprotinde avri le forostar, hin but Roma bibachtale. Sikhavel pes kaleha the koda, kaj kajsi deportacija pro Roma the džungalipena, save sas pal lende phundrades phende, hin legalna. Te amenge laha kada andre godži, hin oda but bari bibachtali situacija, savi vareso phagerel.

E čechiko Ustava del garanciji savore manušen pre koda, kaj paš o zakonos sam sako jekh sar aver. O internacionalna dokumenti pal o manušane čačipena nadomuken, kaj vareko te avel diskriminimen vaš peskero etnikum. E Čechiko hin pravno štatost u peskere manušenge garantinel o manušane čačipena savora

peskera zoraha – parlamentno, exekutivno the jurisdikčno zoraha. Kajča avke dičhol, kaj andro Čechiko hin duj kategoriji manuša. Čačipen hin, kaj the o Roma hine manuša andre kadi phuv, kajča andre praktika sam sar manuša andre dujto kategorija. Sikhavel oda savoro so perel pre amare šere.

Amare problemi hine kajse bare the buchle, kaj len naši čhivas paš kole problemi so hin le mekčoreder gadžen. Bibuťakere Roma hin beršestar 1990 buter the buter, andro školi hin le romane čhavoren kajsi kvalitita le sikhaviben, kaj lendar ačhon bibuťakere manuša takoj, sar aven avri khatal e škola. Kavkes musaj te džan te mangel socialno potpora pre peskero dživipen. E segreglačno politika andro but gava the fori hin kajsi, kaj but

ežera Roma pes kavke dochuden andre socialno, ekonomicko, politicko the kulturno izolacija khatal e majorita.

U kada savoro perel the pro Roma, save dživen Vsetinoste. The andre kada foros hin le Roman but berša bare problemi, savenca nabirinen te dživel avri, u save len ispiden tele khatal e pozicija savi hin la gadžikana populacija. U kada pre lende perel andre savore kategoriji le dživipnaskero. O foros Vsetin kana les lidžalas o čhibalo Jiří Čunek, kada savoro mištes džanelas, kajča savoro kerde kavke, kaj le Romendar pes zbavinde la deportacijaha. E majorita kadi drasticko metoda but kamelas, the e vsetinsko policija kada pridžanla sar legitimno.

Dezider Giňa

Ščuka ruší v Brně dálkové studium

Střední odborná škola managementu a práva (dosud uváděná jako Střední odborná škola sociálně-právní) ruší v Brně dálkové studium.

Kvůli pozdě odeslaným formulářům se žádostmi o dotace na ministerstvo školství nemohou dálkoví studenti získat stipendia a musí platit školné. To se jim většinou nelíbilo, a tak pražské vedení zrušilo celé dálkové studium. Studenti i vedení školy si nyní navzájem přehazují zodpovědnost.

„Ministerstvo školství zkrátilo termín pro odevzdávání žádostí o podporu, my jsme si toho všimli trošičku později,“ říká Robert Tonelli, zástupce ředitele. Studenti sice měli možnost poslat žádosti sami, avšak na začátku školního roku představitel školy slíbili, že vše kolem stipendií budou řešit oni. „Jsme naštvaní, chodili jsme pravidelně celý minulý rok, každý víkend jsem musela vymýšlet, kam dát děti, a teď nám nakonec přesunou

studium do Prahy a Karviné. Podáváme stížnost na ministerstvo školství, tohle jim nemůže jen tak projít,“ rozčiluje se Irena Bagarová, jedna z postižených.

Tonelli si však z podobných hrozeb nedělá těžkou hlavu: „Jen ať si stěžují. Romové jsou zvyklí celý život, že jim někdo dává něco zadarmo, ale i za vzdělání se musí platit. My jsme se s nimi chtěli dohodnout na individuálních splátkových kalendářích, případně školné snížit, ale nikdo ze studentů o tom nechtěl diskutovat. O takové, kteří si neuvědomují, že za vzdělání se musí platit, nestojíme.“

Smířlivější postoj zaujímá Marcela Pitrochová, zástupkyně ředitele brněnské pobočky pro dálkové studium. „Je to škoda, ti lidé ztratili rok studia. Tonelli nemůže situaci takto bagatelizovat, studentům naší školy na vzdělání velice záleží a mnohdy opravdu nemají na rozhazování, takže školné je pro ně investice, nad kterou musejí hodně přemýšlet. Na druhou stranu jsou to dospělí lidé

a mohli si žádost o stipendium podat na ministerstvo sami.“

Studenti se o situaci dozvěděli 5. října. Do Brna dorazil Ščukův zástupce Tonelli a překvapeným posluchačům oznámil, že musí zaplatit 10 000 korun školné. S sebou rovnou dovezl dodatky studijních smluv, ve kterých měli tuto změnu potvrdit. Poté, co opadly rozvířené emoce, se pouze šest studentů rozhodlo, že budou ve studiu pokračovat v Praze.

„Určitě chci pokračovat, i když přesun do Prahy je pro mne velká komplikace. Sociální oblast nás všechny, co jsme se rozhodli pokračovat, zajímá – chceme pomáhat lidem. Bez maturity však nemůžeme dál rozvíjet svou kvalifikaci. Finančně je to pro mě docela pecka, protože za chvíli bude studovat můj syn a budu jej muset podporovat. Mám tedy strach, jak vše zvládnou,“ posteskla si nad nejistou budoucností Irena Bagarová z druhého ročníku dálkového studia.

(J. S. S.)

Potřebujeme odborníky a podnikatele

Pokud se podíváme na práci romských organizací, předáku a aktivistů zjistíme, že zejména po roce 2000 došlo k významnému útlumu jejich činnosti v oblasti lidských práv a občanských svobod. Většinou se věnují realizaci drobných projektů, které se týkají sociální práce, vzdělávání či kulturních aktivit.

Je to potřebné a někdo to dělat musí. Jenže... V oblasti lidských práv se objevují jen velmi sporé iniciativy, přestože právě zde je zapotřebí obrovský kus práce. Problém je v tom, že pro tuto sféru je obtížné získat potřebné dotace. Také se ukazuje, že mezi romskými aktivisty není dostatek vzdělaných odborníků, kteří jsou pro tuto práci potřební. A to je zřejmě důvod, proč se Romové nedokáží postavit

za své legitimní potřeby a nejsou schopni je prosadit. Jednu dobu se mezi romskými aktivisty diskutovalo o tom, že by „staří“ měli uvolnit místo mladým. Ukazuje se však, že „mladí“ situaci pochopili pouze jednostranně. Ti ambicióznější se prosadili jako různí poradci, asistenti anebo se angažují v organizacích, které jsou finančně zajištěné pro realizaci volnočasových aktivit, terénní sociální práci nebo jakési poradenské služby. Ovšem z pohledu existujících problémů jsou tyto aktivity naprosto nedostačující.

Nyní nutně potřebujeme odborníky, kteří by dokázali erudovaně vstoupit do politických záležitostí, rozhodovacích a kontrolních procesů. Potřebujeme odborníky pro

jednotlivé problémové oblasti, ve kterých je třeba prosazovat oprávněné zájmy a potřeby Romů. Odborníci jsou nezbytní na všech úrovních v politickém dialogu o naplňování závazků státu v oblasti lidských práv a občanských svobod s ohledem na romskou národnostní menšinu. Katastrofální míru romské nezaměstnanosti by měli pomoci řešit schopní romští podnikatelé, kteří by poskytli práci nezaměstnaným Romům.

To je nezbytné pro to, aby se životní situace Romů začala měnit k lepšímu. Ukazuje se, že dosavadní praxe realizace dílčích projektů je plýtvání časem, financemi a především lidskými zdroji.

Dezider Giňa

Kampel amenge odbornika the podnikatela

Te dihaha pale, pal e bufi savi keren o romane organizaciji, šerutne the aktivisti, prindžaras, kaj majbuter pal o berš 2000 lengeri iniciatiava andro manušane čačipena gela zorales tele. Talam savore keren bufi pre varesave ciknore projeti andro socialna bufa, kultura the aver.

Pro čačipen, kadi bufi kampel u musaj la vareko te kerel. Kajča... Andro koter pal o manušane čačipena hin o iniciativi but cikne, u majbuter kade kampel te kerel lachi the zorali bufi. Kajča andre kadi bufi pes zorale dotaciji nakiden, u sikhavel pes kaj maškar o romane aktivisti nane dosta sikade manuša pre kadi bufi. U talam angle kada hin koda baro pharipen, soske pes, o Roma nadžanen te thovel pal peskere legitimna kamibena the interesi. Andre jekh vrama džalaz

maškar o romane aktivisti diskuzija pal koda, kaj o „phure“ kamenas te mukel anglal le ternen. Kajča sikhavel pes, kaj o terne achališe e situacija avke, kaj peske te arakhen lachi pozicija sar poradci, asistenti abo lachi bufori andre varesavi organizacija, savi chudel lovore pro projekti pal o čhavore, tereno socialno bufa, abo varesavi poradna. Andre realita, kaj čačes hin le Romen bare problemi, kada nana khanč. Adadžives le Romenge kampel manušen, save hine sikade, achalon andre politika, te birinen te džal andro procesi, kaj hin deciziji the džal e kontrola.

Kampel amenge odborniken, save achalon andre peskero koter bufi, u te džanen te ispidel savoro koda, so le Romenge kampel andre lengere kamibena the interesi. Kajse manuša

mušinen te avel andre savore thana kaj džal o politicko dialogos pal o manušane čačipena u maj angla te dikhen pal savoreste so kampel la romana nacionalno minoritake. Kadi bufi si akana maj angluneder, u kampel la te chudel te kerel so majsigeder. Katastrofalno situacija savi hin le Romen la bufaha bi kamenas te pomožinel te prikerel o zorale romane podnikatela, save šaj denas avre Romen bufi.

Kada hin kamibena, save le Romenge kampen kije koda, kaj pes lengeri dživipen te hazdel upreder u te dživel pes lenge feder. Koda so hin andre praktika akana hin ča korerošo bufi pro cikne projekti, u kada hin zijand, bo pes našavel e vrama, love the manuškani energia.

Dezider Giňa

Dokonalé řešení ...

Dokončení ze str. 1

a národnostní menšiny a potažmo také pracovníků Rady vlády ČR pro záležitosti romské community. Dosaďadní styl komunikace a informace o připravované Agentuře podle našeho názoru nerozptylují přehnaná očekávání. Spíše potvrzují podléhání jejich tlaku a posilují obecnou politickou tendenci k slihbům o rychlých účincích a změnách, než kultivují kulturu dlouhodobých strategií a kvalitativních výsledků. Doporučujeme zcela změnit komunikační strategii a spíše se věnovat limitům a možným ohrožením práce Agentury. Tlak politiků a veřejnosti na úspěch za každou cenu povede ke změně priorit směrem ke krátkodobým cílům, ke snaze převzít lokální zodpovědnost za konkrétní projekty a minimálně ohrozí ideu Agentury jako systémového nástroje sociálního začleňování.

2. V neposlední řadě se obáváme, že Agentura nebude mít jasné ukotvení a pozici a bude jakýmsi hybridem s marginální, nesystémovou polohou. Domníváme se, že administrativní začleňování do struktur podpůrného orgánu jednoho z poradních orgánů vlády nedává vznikající Agentuře dostatečný mandát pro reálné ovlivnění systému sociálního začleňování, úspěch pilotního fáze je proto do značné míry závislý na osobních kompetencích pracovníků. Navrhujeme ji proto již v pilotní fázi vybavit silnějším mandátem, který by

umožňoval reálnou koordinaci vytváření integrovaného systému sociální inkluze na národní úrovni.

3. S odkazem na uvedený důraz na dlouhodobé lokální strategie se domníváme, že by Agentura neměla přímo poskytovat ani koordinovat sociální služby v jednotlivých lokalitách, ani by neměla mít kompetence přímo rozdělovat finanční prostředky.

4. Dovolujeme si také upozornit, že časový tlak termínu 1. 1. 2008 může negativně ovlivnit kvalitu a kompetence lidských zdrojů, týmu pracovníků Agentury. Na strategický výběr kvalitních pra-

covníků je potřeba alokovat adekvátní čas. Doporučujeme přijímat pracovníky nikoli najednou, ale postupně s vědomím, že první půlrok činnosti agentury by měl být věnován vytvoření týmu, týmové struktury a přesnému vymezení povinností a úkolů jednotlivých pracovníků postů.

5. Preferujeme rovnocenné koordináční struktury, centra a kompetence rovnoměrně rozčleněné do jednotlivých vybraných lokalit, nikoli supra-řízení z centrály, byt by byly dvě – Praha, Ostrava.

Forum pro integraci (FORINT)

Fond VERDA opět rozdával

Začátkem října proběhlo v prostorách romského střediska Drom v Brně výběrové řízení pro studenty středních a vysokých škol z celé ČR, kteří se ucházeli o získání stipendií od Nadačního fondu VERDA pro školní rok 2007/2008. Bylo vybráno 37 studentů ze 78 přihlášených.

V uplynulém školním roce tento fond podpořil 30 studentů celkovou částkou 230 000 Kč. „Nadační fond VERDA letos přislíbil podporu studentům ve výši 300 000 Kč, což odráží stále větší povědomí o činnosti nadace a dobré studijní výsledky studentů, které nadace podpořila již v minulých letech.

Velmi nás potěšilo, že se výrazně zvýšil počet středoškoláků a vysokoškoláků, kteří usilovali o získání stipendií. Také jejich studijní výsledky jsou rok od roku lepší, což není dobrá zpráva pouze pro nás, ale hlavně pro romskou komunitu,“ uvedla zakladatelka fondu Kateřina Dubská.

„Fond přispívá romským studentům především formou poskytování stipendia, a výše stipendia je závislá především na školním prospěchu studenta. Vyšší stipendia také dostávají studenti ve vyšších ročnících, u kterých se dá více předpokládat, že školu dokončí,“ uvedl za Drom Filip Fuchs. (red)

komentář

Kvalifikovaný odhad

KAREL HOLOMEK

Tak se dovidám, že nezaměstnanost v ČR je nyní na nejnižší zaznamenané úrovni, a to snad pouhých 6,5 procent. To je naprosto skvělé. Při krátké úvaze lze se dopočítat, že nezaměstnaných v ČR je snad okolo 455 000, připustíme-li, že praceschopných občanů je 70 procent populace (po odpočtu dětí a starobních důchodců), to je sedm milionů občanů. Toto číslo nemusí být zcela přesné, ale pro naše účely se hodí, protože mým cílem je porovnat spíše poměr nezaměstnanosti generálně s nezaměstnaností v romské komunitě. O te se ví, že dosahuje nezaměstnanosti kolem 80 až 100 procent.

Při tom Romů je v ČR, střízlivě odhadnuto, nejvíce snad 2,5 procent, to je zhruba 250 000. Praceschopné populace v této komunitě je jistě 60 procent, když z tohoto počtu odečtu ještě trvale nemocné invalidy, protože tohoto druhu práce neschopných může být více než obecně vzato. To je 150 000 praceschopných občanů. Z nich je jistě nejméně 90 procent nezaměstnaných, ale já беру číslo příznivější, tedy 80 procent nezaměstnaných, což nám dá 120 000 nezaměstnaných Romů. Podíl romské nezaměstnanosti na celkové činí 26 procent (podíl 120 : 455).

Srovnejme 150 000 praceschopných Romů se sedmi miliony občanů celkem a dostáváme 2,1 procent. Tedy na 2,1 ku 26 = 12. To nám říká, že u Romů je 12krát větší nezaměstnanost než u většinové společnosti. Řekl bych, že to je číslo střízlivé a skutečnost může být mnohem horší. Nicméně je to číslo alarmující. Je to čtvrtina nezaměstnaných!

Ale dosti čísel. Podívejme se spíše, co nám říkají. Především to, že nezaměstnanost není problémem ČR, zato nezaměstnanost zaměřená na jednu menšinu Romů je přímo katastrofická. Někdo řekne, proč tak složité výpočty, když tento stav je obecně známý. To jistě. Ale nikdo neřekne, je to tak, a spíše se zeptá, kde jsou fakta. Žádná statistika neexistuje, proto nelze ani mluvit o této katastrofě. Je to také pohodlné.

Dnes už víme, že příčinou je obecná nechuť zaměstnávat Romy; tvrzení se přitom opírá o obehnanou písničku, že jsou s nimi špatné zkušenosti. Proč se namáhat a vyzkoušet to v praxi?

Důsledek tohoto stavu může být ovšem horší. Způsobilo by to připravované rozhodnutí ministra Nečase, že totiž ten, kdo bude nezaměstnan delší dobu, bude odkázán jen na minimum stanovené pro uchování holého života. Může tím být postiženo těch námi vypočítaných 120 000 romských občanů a s nimi celých rodin? Při troše optimismu můžeme říci, že tolik jistě ne, ale zcela jistě hodně. Bude to číslo v několika desetitisících v té horní skupině.

Je to pořád stejná řeč: řekne-li ministr Nečas „A“, měl by říci také „B“. To je, co učiní pro zajištění pracovních příležitostí těch, kteří pracovat chtějí a nemohou? Ministr to neříká a ví proč. Tohle on neví!

osudy lidí

Rodilý muzikant a znalec nástrojů

Radek Bagár se narodil v Brně a žije tam už 34 roků. Od útlého věku měl vztah k hudbě i zpěvu a rodiče jej v tom podporovali. Od sedmnácti let hrál po celé ČR. Po čase se přihlásil na Ježkovu konzervatoř v Praze, kam byl přijat, ale z osobních důvodů nemohl nastoupit.

Svoji úspěšnou kariéru prokládal hraním a zpěvem také v zahraničí (Holandsko, Rakousko, Švýcarsko, Německo a Slovensko). „Je to dar, který mně byl dán do vínku a já ho rozdávám dál,“ říká.

Nyní hraje pouze v ČR, před několika lety si otevřel prodejnu s hudebními nástroji, kde má převážně smyčcové, ale i žesťové a jiné nástroje. Radek Bagár je vždy tam, kde ho potřebují a kam ho volají. Spolupracuje také s Idou Kelarovou, a proto rád přijel také do Svojanova, kde tato zpěvačka pořádala letní tábor pro děti: dětem hrál a ony zpívaly a soutěžily.

(D. T. Š.)

Kdo zahraje na 6. Django Festu II. Gipsy.cz: romská hudba řízlá hip-hopem

Jako zjevení působí na české scéně jeden z největších talentů, jaké se u nás v posledních desetiletích objevily. Romský rapper **Radoslav Gipsy Banga** se v novém projektu spojil s elitou romských spoluhráčů v čele s houslistou Vojtou Lavičkou a s nonšalantností a elegancí legendárních cikánských kapelníků mixuje výbušnou směs rappu, romské muziky, funky etna či popu, která kromě potřebné míry zdravé agresivity nepostrádá humor, nadhled a ironii.

Kromě vlivu amerických hiphoperů na svých toulkách Prahou zcela jistě potkával podněty, které mu prostřednictvím pražského genia loci zanechali Jaroslav Hašek či Franz Kafka. Jeho talent zaujal také legendárního srbského kapelníka Bobana Markoviće, na krátkém loňském turné v Praze a Německu vzniklo naprosto originální tvůrčí spojení, které konsternovalo zejména publikum v Drážďanech a Berlíně. Poté si podmanil berlínské publikum i na dalších samostatných vystoupeních (Karneval den Kulturen a v Kafee Burger), jeho projev je již znám posluchačům Radia Multikultú a Funkhaus Europa, jeho originalitu vyzdvihuje i recenzent prestižního francouzského časopisu Mandomix. Talent Gipsyho ocenila také odborná veřejnost ve dvou nominacích na prestižní ceny, včetně Anděla, české obdoby Grammy.

Sezona 2006 zavedla kapelu kromě mnoha festivalů na pódia doprovodných programů mistrovství světa ve fotbale do Německa a také na čtyři koncerty do Londýna, včetně největšího evropského karnevalu Notting Hill Carnival.

V současné době Gipsy vydává v koprodukcii Indies Scope Records, Mars Promotion a Colours Promotion nové album Romano Hip Hop, které se 17. listopadu objeví na pultech. V inovované sestavě najdeme kromě kytary a houslí i akordeon a elektrický kontrabas, Gipsy zde zúročuje jako autor a interpret všechny zkušenosti, které získal na hiphopové scéně (v legendární sestavě Syndrom Snopp), při své producersko-autorské práci v pop-music (mj. je autorem megahitu prvních superstar Letím ke hvězdám) i při své cestě ke kořenům romské hudby.

Geniální showman, jehož tvorba vzbudila zasloužený zájem festivalového publika, odborné veřejnosti u nás i v zahraničí se nyní představí s tímto unikátním projektem poprvé také na Django Festu.

gipsy.cz

K doprovodným skupinám DjangoFestu budou patřit: Live Dance, Bagarovci a Lópezovci

Taneční skupina **Live Dance** vznikla před dvěma měsíci na festivalu, který každoročně pořádá Ida Kellarová na hradech Svojanov. Skupinu vede Kristina Funtiová, která na zmíněném festivalu působí druhým rokem jako lektorka moderního tance. Uskupení se za krátkou dobu své působnosti zúčastnilo mezinárodního festivalu Balvaj Fest, který pořádají v Kokavě Sendreiovcí a taneční soutěže Romský talent 2007 pořádaný sdružením Cikne Čhave, kde skupina Live Dance vyhrála první místo v kategorii moderní tance.

Kapela **Bagarovci** je složena z hudebníků rodiny Bagarových. Jde o novou sestavu Radka Bagara, který již několik let účinkuje v hudební skupině Idy Kellarové a doprovázel mj. i její sestru, zpěvačku Ivu Bittovou. Také další členové skupiny jsou ostřílení muzikanti, kteří se hudbou živí dlouhá léta. Jsou to Miroslav Bagar – akustická kytara, Jan Resl – klávesy a Lukáš Čonka – housle, absolvent Hudební akademie Karola Adama v Košicích.

Skupina **Lópezovci** pod vedením Júlia Lópeze existuje pět let. Hraje ve složení Július López – bicí, Roman López – bicí a perkuse, Marcel López – klávesy, Ladislav Horváth – klávesy, Onřej Horváth – saxofon, Josef Dornay – elektrická kytara a Rudolf Ferko – baskytara. V ČR skupina vystupovala nejčastěji v Brně (Poéma, Funky club – Oáza), dále na Slovensku i jinde v zahraničí (Německo, Rakousko, Švýcarsko, Itálie). V kapele se vystřídalo také mnoho známých brněnských muzikantů. (srnm)

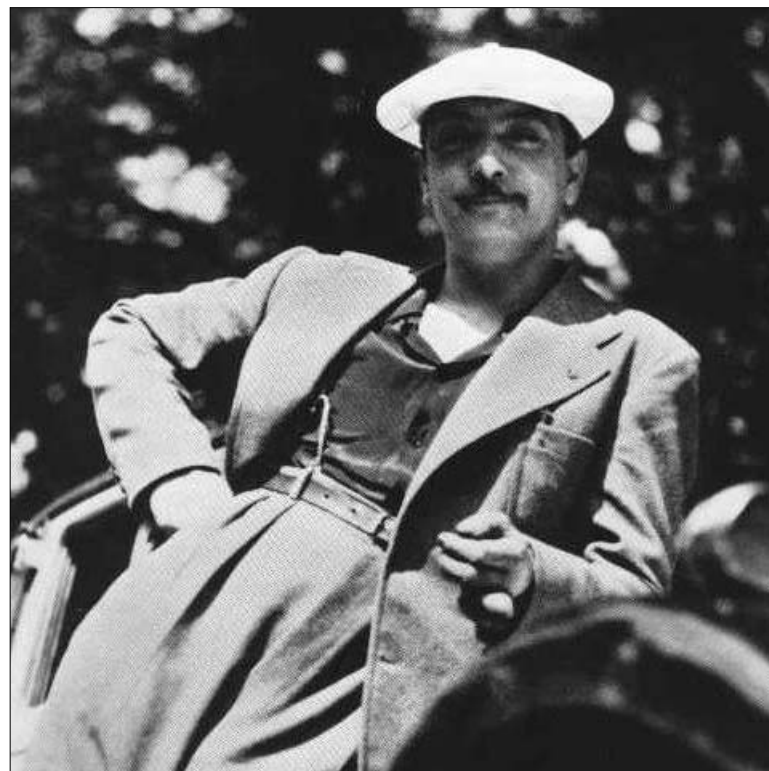
Django Jean Baptiste Reinhardt

Nejlepší jazzový kytarista všech dob Jean Baptiste Reinhardt se narodil 23. ledna 1910 v Liverchies v Belgii. Jeho rodiče, francouzští Romové, s ním kočovali Francií, severní Afrikou a Itálií, aby se posléze usadili ve své maringotce v táboře před předměstím Paříže. Mladý Django, jak mu brzy začali v rodině říkat, se nejdříve pokoušel hrát na housle, což mu podle pamětníků šlo velice dobře. U houslí však nevydržel, stejně jako u šestistrunného bendža, a tak vzal coby devítiletý poprvé do ruky kytaru.

Nikdy nechodil do nějaké hudební školy či kurzu, techniku hry odkoukával od kytaristů, kteří hráli musette (vyslov *mizet*), což byl tehdy velmi populární lidový tanec v třídobém rytmu. Django se učil přímo geniálně rychle a již ve dvanácti letech si začal vydělávat jako kytarista u tehdy známého harmonikáře Vetese Guerina. Netrvalo dlouho a jeho univerzálnost, s jakou se dokázal postavit v podstatě k jakémukoli tehdejšímu repertoáru, se stala brzy proslulou. Začal být žádaný nejen spoustou lidových muzikantů a potulných, více či méně známých varietních umělců, ale již v osmnácti letech dokázal na sebe upozornit i ty muzikanty a zpěváky, kteří vydávali desky.

Django se s velkým úspěchem účastnil několika desítek nahrávacích frekvencí, takže se zdálo, že jeho kariéře nestojí nic v cestě. Ale potom přišla osudná druhá listopadová noc roku 1928. Od převrácené svíčky se vznítla celuloidová květina, která zdobila stěnu maringotky. Maringotka vzplála tak rychle, že Django a jeho manželka si zachránili jen holé životy. Django měl popáleniny na levé polovině těla. Levou ruku měl v takovém stavu, že lékaři dokonce uvažovali o amputaci! Naštěstí pro Djanga a svět kytary od této myšlenky upustili, ale přesto mu nedávali příliš šanci na to, že ruka bude nějak zvlášť funkční. Osmnáct měsíců trvala následná rehabilitace, která na Djangu popud zahrnovala i hru na kytaru. Když viděl, že malíček a prsteníček levé ruky už budou prakticky k nepotřebě, začal používat zbylé prsty: v podstatě se mu podařilo vytvořit zcela unikátní styl prstokladu, který se výraznou měrou podílel na jeho další kariéře! Reinhardtovy skladby dnes patří k nejobtížnějším i pro kytaristy, kteří můžou používat všechny prsty levé ruky. Proto se zdá neuvěřitelné, že Django dokázal tyto skladby komponovat a hrát s handicapem dvou nefunkčních prstů!

V době léčby objevil nahrávky Louise Armstronga, Duka Ellingtona a dalších velikanů amerického jazzu, což podle jeho vlastních vzpomínek byl ten hlavní impulz, aby začal opět intenzivně cvičit na kytaru. Zvlášť ho upoutaly nahrávky houslisty Joa Venutiho a kytaristy Eddieho Langa, kteří spolu vytvořili pro jazz nástrojově sice méně obvyklé dueto, ale Djangovi se právě toto spojení zamlouvalo už jenom vzhledem k jeho původnímu nástroji – houslím. Na profesionální pódia se Django vrátil roku 1930 a po několika týdnech různých jamů (otevřená setkání jazzových muzikantů) a koncertních šňůr se stal kytaristou tehdy známého zpěváka Jeana Sablona. Byla to spíše existenční záležitost, protože Sablon zpíval tehdejší populární hudbu, Djangovi nepříliš blízko. Na jednom

jamu se setkal s dalším geniálním romským muzikantem – houslistou Stéphanem Grappellim, který byl také fanouškem dueta Venuti & Lang.

Po několika společných hraních bylo oběma jasné, že si hudebně dokonale rozumějí, a tak roku 1934 vznikla dnes již klasická formace Quintette du Hot Club de France, která po dobu své existence několikrát pozměnila název, nejčastěji na Hot Club Quintet. Základní sestavu vedle obou protagonistů tvořili ještě basista Louis Vola, doprovodný kytarista Joseph Nin-Nin Reinhardt (Djangův starší bratr) a Roger Chaput (Djangův bratranec). Quintet natočil své první nahrávky pro vydavatelství Ultraphone, a to již v prosinci 1934. Jejich novost a neotřelost včetně originality Reinhardta a Grappelliho udělaly okamžitý dojem a Quintet začal vystupovat a nahrávat po celé Evropě. Během dalších několika let se zvěst o skupině dostala i do USA, takže mnohé americké jazzové hvězdy, jako Coleman Hawkins či Benny Carter, je angažovaly na svá evropská turné. Djangova kytara je na dobových nahrávkách úžasná, jeho improvizace se stávaly pověstnými a on sám se jen usmíval, když se k němu donesly řeči o tom, že je na nahrávkách jeho kytara urychlená. V jednom časopise se dokonce na toto téma polemizovalo, ale tyto pověsti o studiových dodatečných úpravách rychlosti jeho hry vždy zmlkly po hojně navštěvovaných Djangových koncertech.

Toto krásné období ukončila druhá světová válka. Grappelli se rozhodl zůstat v Anglii, Reinhardt se vrátil do Francie, kde strávil celou válku. Po obsazení Francie nastalo pro Djanga těžké období. Francouzští Romové se stali cílem nacistických perzekucí, ale Django celé to běsnění nakonec přežil. Stalo se tak nejen díky jeho nezodlné osobnosti a notné dávkě štěstí, ale zejména díky pochopení jednoho německého důstojníka (dodnes se jedná o historickou záhadu, protože jméno důstojníka, který Djanga vlastně celou tu dobu kryl, se nepodařilo zjistit).

Jakmile válka skončila, Reinhardt a Grappelli se dali opět dohromady a Quintet opět začal koncertovat a nahrávat. Během následujících let hrál snad se všemi tehdejšími jazzovými velikány, včetně Duka Ellingtona.

Po tomto velmi tvůrčím období se Django přestěhoval z Paříže na venkov a čím dál víc se věnoval svým koníčkům, rybolovu a kulečnicku. A právě při kulečnicku v jedné z místních hospod ho ranila mrtvice. Bylo mu 43 let. V průběhu své hudební kariéry nahrál neuvěřitelných 870 hudebních titulů, dnes již těžko překonatelných. Pro všechny jazzové kytaristy stále zůstává největším géniem jazzové kytary a celoživotním vzorem.

Vojtěch Lavička

Rozhovor s romským spisovatelem Andrejem Giňou

Gádžové nás dřív brali II.

V jaké řeči píšete?

Romsky, ale začínal jsem česky. My jsme si nemysleli, že by se romsky dalo psát! Teď už píšu romsky všechno, je mi to přirozenější. Jde mi to samo.

Co je hlavním tématem vašich próz?

Hlavně se snažím zachytit, jak dřív žili Romové na Slovensku. Možná se vám zdá, že na tom není nic zajímavého, ale ti lidé dřív nemohli od státu čekat žádnou pomoc, a tak byli mnohem soběstačnější. I když nikdy nenavštěvovali školy, byli to přirozeně inteligentní lidé, kteří si uměli poradit. Tak třeba můj táta, už jsem říkal, že neuměl číst ani psát, ale převysoval všechny v okolí svým rozumem a úvahou. Byl sice kovář, ale taky uměl postavit pec na vypalování cihel. Kdo to dneska dokáže? Kolik je k tomu třeba výpočtů a jak je to složité, a táta tu pec jednoduše postavil u nás na dvoře. Jiný místní človíček, takový skrček, uměl udělat krb i kamna, ale na požádání Romům z osady postavil i barák! Bez plánu a podle jejich přání. Lidé toho tenkrát mnohem víc uměli. Mimoto každý Rom uměl hrát na nějaký nástroj a chodil občas hrát, to byla samozřejmost, aby se užívali. Nikdo jiný na Slovensku nehrál, Romové měli monopol.

Jak jste se vlastně dostal ke psaní?

V Rokycanech na základní škole jsme měli lékaře pana Jágra. Byl to starší, všeobecně vzdělaný člověk, který rozuměl rostlinám i hvězdám – takový už se nerodí. Bral děti ze školy na výlety a mě si velice oblíbil. Na začátku padesátých let jsme měli cikánský soubor, což bylo na tu dobu nevidané, a pan doktor s námi jezdil na zájezdy po západních Čechách. Tak jsme se spřátelili a on začal chodit k nám do rodiny. Moje máma vyprávěla pohádky a příběhy, jemu se to strašně líbilo a řekl mi: „Vidíš tady ten kostel? Má velkou historickou hodnotu, a kdyby se zbouřil, ztratila by se spousta krásy. A stejně je to s mamčiným vyprávěním.“ Tak jsem si od mámy nechal vyprávět a zapisoval jsem to.

S tím, co jsem zapsal, jsme pak zašli do Západočeského nakladatelství v Plzni. Slíbili, že to vydají, pořád mě chlácholili, ale leželo to tam tři roky a pak mi to poslali zpátky. A když jsme se stěhovali do tohoto domu, celý ten štos se někde ztratil. Škoda. Maminka byla hotová studnice! Táta taky uměl vyprávět, ale to bývaly jiné pohádky.

Jaké?

Často byly peprnější, erotické – dřív si pohádky vyprávěli hlavně dospělí.

Když byla hezká noc, sedělo se kolem ohně nebo u někoho doma, a Romové si vykládali, vymýšleli třeba příběhy o mulech, to jsou duchové mrtvých. Tenkrát to byl takový zvyk, dnes už se to nejspíš vytratilo.

Před třiceti lety vznikl Svaz Cikánů-Romů. Tvrdí se, že to pro české Romy byla přelomová záležitost.

Svaz vznikl po Pražském jaru. V té době to šlo, ale do té doby ani zdání, že by Romové mohli mít vlastní organizaci. To bylo pořád: zařadte se, asimilujte se! Střední romská vrstva, intelektuálně na úrovni, svaz velice uvítala, takže se rozšířil po celé republice. Program jsme měli obdobný jako většina romských organizací, které vznikly po revoluci – kulturní, výchovná a vzdělávací činnost. Navíc při té organizaci vzniklo hospodářské družstvo, které Romům zajišťovalo práci. Poskytovali jsme stavební a kopácké práce a zakázek byla spousta, takže jsme mohli dotovat kulturní akce. Vydávali jsme taky časopis Romano lil, který má velký podíl na vzniku romské literatury u nás. To byl ten průlom. Předtím ještě někdo psal, tak česky. V tom časopise publikovali Terka Fabiánová, Elena Lacková, Andrej Pešta, Vojta Fabián, Bartoloměj Daniel, František Demeter a další. Poprvé taky já.

(Respekt č. 37/2003, Karolína Ryvolová)

Jak Svaz Cikánů-Romů skončil?

Za normalizace čistě romská organizace přestala být v kurzu, propukl strach, že by Romové mohli mít nároky, aby byli uznáni jako samostatná národnost jako Němci nebo Poláci. Nebylo ve státním zájmu, aby se Romové dostali nahoru a aby se podporovala jejich integrita, vzdělávání nebo literatura. Měli jsme se asimilovat a ztratit. Komunistická strana hledala způsob, jak se organizace zbavit. Jednoho dne nás sežvali do Brna, v takovém velkém sále nás sedělo asi 300 z celé České republiky. Předstoupil zástupce Národní fronty, na jméno už si nevzpomínám, a postavil nás před hotovou věc: „Tak podívejte, buď se sami zrušíte, nebo pozavíráme celé vaše vedení.“ Po dlouhých tahanicích jsme to nakonec rozpuštěli.

Co se změnilo na situaci Romů v Čechách od revoluce?

Změny vidím spíš k horšímu. Sociální status mnoha Romů výrazně klesl. Přece jen za komunistů panovala větší jistota, naši lidé měli práci a pravidelný příjem, bydlení, ze kterého je nikdo nevyhazoval, a nikdo nemohl odmítnout Roma zaměstnat. Dneska člověk zavolá na inzerát, dostane se mu pozvání na pohovor, a když se dostaví, dostane kopačky hned u brány. Možnost sdružovat se a pěstovat naši kulturu je

na druhou stranu samozřejmě plus. Pro rodinu je ale daleko důležitější sociální zázemí. Že si dvakrát do měsíce někde zahrāju romskou muziku mě neuživí. Romové taky přebírají řadu negativních věcí od gádžů.

Co třeba?

To nejhorší se člověk naučí hned. Drogy, automaty, pasáctví a prostituce. Na Slovensku na takový život žena nemohla ani pomyslet, to neexistovalo! To bylo asi takové tabu jako u muslimů! Další změnu vidím v tom, že vznikla vrstva romských zbohatlíků, kteří se od obyčejných Romů distancují. Taky postrádám tu soudržnost, která dřív mezi Romy panovala. Jak se na Slovensku Romové navštěvovali! Nikdo nelitoval ujít dvacet, třicet kilometrů, aby viděl známou tvář. Můj tatínek chodil pěšky za příbuznými od nás z Tolčemeše do Pečovské Nové Vsi, do Sabinova i do Prešova! Jeden druhého znal a vážil si ho. Dřív když přišel Rom na návštěvu, tak ho pohostili a bylo automatické, že přespi: kam bys teď chodil, přespíš a půjdeš ráno!

Dnes se každý uzamyká a žije už jen sám pro sebe. Staří vymírají a mladí dnes ani nevědí, jak si dřív Romové byli blízcí.

(pokračování příště)

Romové v Evropě

Balkánské romské etnočtvrti mahaly III.

Fakultet v Sofii

Zástavba Fakultetu působí oproti depresivním „minighettům“ při úpatí věžáků, které jsme míjeli cestou z centra, téměř útěšně. Ústí ulic nejsou vyzdobena dopravními značkami zákazu vjezdu cikánských valníků tažených koňmi, v tomto obrovském sousedství z většiny černých staveb, v této „mahale“, jsou koně i valníky doma.

Vydáme-li se z „bulváru“ Vzkříšení do bočních uliček Fakultetu, přestaneme se posmívat vznošenému titulu „bulvár“ pro hlavní tepnu této mahaly. Boční uličky jsou již spíše otevřené dvorky domků či raději chýšek a jejich skrumáží. Dá se tušit, že k sobě nastavená obydlí vypovídají o příbuzenské pro-

vázanosti jejich obyvatel a romská velkorodina se takto demonstruje i v prostoru a půdorysech stavení. Stížnosti na nepřítomnost hromadné dopravy, které zaznívají z lidsko-právních dokumentů pojednávajících o situaci balkánských mahal, mi případnou při průchodech uliček nepatřičně... Případně zavedení spojů by při nutné úpravě terénu přeci znamenalo asanaci velké části domků. Na vyasfaltovaném „bulváru“ Vzkříšení je velké množství podivných nakrabatín, které jsme zprvu měli za zpomalovače (retardéry) určené k ukáznění řidičů, při bližším ohledání jsme však zjistili, že jde o do vozovky jaksi podomácku zabudované potrubní vedení neurčitého obsahu.

Kolem přeplněných kontejnerů jsou navršeny obvyklé hory odpadů, nijak zvláště se však neliší od jiných sofijských zákoutí. Jen nápis „čistota“ na kontejnerech zdá se přespříliš nepatřičný.

Míjíme plakáty vyzývající 9. září k účasti na oslavě čtvrtého výročí založení romské církve (či kostela) s vystoupením anglických kazatelů. Vzhledem k tomu, že se zjevně jedná o aktivity pentekostálních (tj. letnických, evangelikálních) misionářů, jeví se spor o tom, zda církev znamená církev nebo jen kostel, dosti zbytečné. Dozvídáme se, že romským konvertitům se říká „alelujové“, podle vysoké frekvence zvolání „aleluja“ při bohoslužbách.

Další známou chudinskou mahalou v Sofii je předměstí Christo Botev. Nežijí v něm však zdaleka jen Romové, což zdůrazňuje i naše bulharská informátorka. Skládá se z pravidelných panelákových bloků na opačné straně města od Fakultetu. Pro únavu z jisté umělosti hlavního města, vydupaného ze země novým bulharským státem vzniklým koncem devatenáctého století, z centra z nezbytných ministerských budov a úřadů, z prezidentského úřadu, v jehož přízemí se rozkládá kasino, z potměných ulic zejících již po osmé hodině prázdnotou...

Míjíme ministerstvo katastrof a nenadálých událostí zajišťující nezbytnou administraci téměř pravidelných povodní a méně pravidelných zemětřesení a vydáme se k nádraží, obří betonové krabici nízkých stropů, kde každý vzrostlejší člověk cítí obavu z roztržštění hlavy, abychom se vydali na jih, do starodávného Plovdivu, kde se rozkládá jedna z vůbec největších romských mahal.

Text a foto
Albína Schwartzová
(pokračování příště)

V hlavním městě Bulharska lze spatřit i dopravní značky, které zakazují vjezd koňským povozům. Na snímku dole příchod ke věžákům ve Fakultetu

Když kontejnery nestačí ...

u nás před 10 lety

Studie o situaci romské komunity

V polovině října roku 1997 vláda schválila statut meziresortní komise pro Romy, vzala na vědomí Zprávu o situaci romské komunity v České republice a o Romech se objevily další články v novinách a časopisech... Někomu se mohlo zdát, že o Romech se najednou začalo mluvit všude. Několikaleté přehlížení romské menšiny a projevů rasismu však několikátý denní zájem sdělovacích prostředků nemohl nahradit.

Poprvé po roce 1989 vláda přijala ucelenou studii o situaci romské komunity, která navrhuje kroky k jejímu zlepšení. Stalo se tak 29. října roku 1997 v momentě, kdy Česká republika čelila přímé hrozbě zavedení britských víz vůči ČR. Vláda ji schválila v prakticky stejné podobě, jakou v srpnu 1997 s vážnými výhradami vrátila ministru Pavlu Bratinkovi. „V jejím znění jsme oproti původnímu textu udělali pouze kosmetické změny,“ potvrdil tehdy Bratinkův náměstek Viktor Dobal.

V polovině srpna vláda tvrdila, že zpráva dost jasně neříká, co by měl stát udělat, aby překlenul neustále se prohlubující propast mezi Romy a ostatním obyvatelstvem. Někteří ministři však za pravý důvod, proč nebyla napoprvé přijata, označovali fakt, že dokument nevyzníval pro vládu příliš lichotivě a kritizoval ji za liknavost při řešení romské otázky. „Právě ministři, kteří k tomuto materiálu měli největší formální výhrady, od svých připomínek nyní náhle ustoupili,“ dodal tehdy Dobal ve zjevné narážce na tlak ze zahraničí.

Její schválením uložila dvanácti ministerstvům mnoho dílčích konkrétních úkolů, jejichž cílem bylo integrovat Romy do majoritní společnosti. Klaus uvedl, že vláda neodmítla Bratinkův materiál kvůli jeho kritičnosti vůči vládě, ale proto, že byl pojat spíše jako výzkumná zpráva a neobsahoval konkrétní doporučení a úkoly, jak situaci řešit.

Vláda také vůbec poprvé Romům slíbila, že udělá všechno proto, aby nemuseli utíkat ze země. „Vláda je znepokojena žádostmi některých našich spoluobčanů o politický azyl v zahraničí a je pevně rozhodnuta čelit příčinám, které k tomu vedou. Vláda udělá všechno, co je v její moci, aby u nás nikdo neměl strach z důvodu své příslušnosti k té či oné menšinové komunitě,“ prohlásil Václav Klaus na zasedání kabinetu, jehož se mimořádně zúčastnil i tehdejší prezident Václav Havel. Ten Romy vyzval, aby

nehledali spásu v azylu, protože jim nakonec přinese jen nestěstí, a současně se obrátil na bílou většinu, aby bojovala se svými nevědomými a nenápadnými prvky latentního rasismu.

Mnozí z těch, kteří se zabývali romskou problematikou, přijali s uspokojením alespoň to, že kabinet konečně přijal zprávu rady pro národnosti. Advokátka Klára Samková-Veselá přijala Klausova slova skepticky: „Je mi líto, že s tím vlada přišla až teď, kdy úplně promarnila šanci získat důvěru romského obyvatelstva.“

Co především studie obsahovala

Podle materiálu se mělo ve školství mimo jiné zajistit posílení přípravy systému základního vzdělávání pro žáky z jazykové a sociokulturně znevýhodněného prostředí, rozšiřování literatury o témata tolerance a multikulturnosti, udělování výjimek pro minimální počet žáků ve třídě a také vypracování nových podkladů pro testování dětí při zařazování do zvláštních škol, které by zamezilo zbytečnému převádění romských žáků do škol tohoto typu. Materiál dále požadoval vypracování systému motivace zaměstnavatelů, jehož cílem bylo dosáhnout toho, aby Romové dostávali práci.

Ministerstvo vnitra mělo vypracovat metodický pokyn úřadům státní správy ve své kompetenci k vyškolení romských poradců a asistentů, umožnit romským uchazečům přístup ke studiu na středních policejních školách a kontrolovat, zda občanská sdružení nevyvíjejí rasistickou činnost.

Ministerstvo spravedlnosti dostalo za úkol sledovat stav trestné činnosti s rasovým kontextem. Ministerstvo pro místní rozvoj mělo podporovat projekt bydlení, romské organizace a firmy se měly podílet na přidělování a stavbě bytů. Vláda své členy vybídla, aby začali přijímat opatření rychle plnit a zahájili v nejbližších dnech jednání s romskými organizacemi.

(red s použitím MJD, ČTK)

KNIHY NA PRODEJ

Iiona Ferková: ČORDE ČHAVE / UKRADENÉ DĚTI

Dvojazyčná romsko-česká brožovaná kniha vyprávění ženy milující romský jazyk. S předmluvou Mileny Hübschmannové, jež autorce pomohla začít psát.

Cena 35 Kč + poštovné

Ladislav Herák-Arpy: ZA MŘÍŽEMI

(pravdivá zpráva o intrikách a násilí za zdmi věznic) Zpověď člověka uvězněného ve valdické věznici plná zdrcujících zážitků.

Cena 25 Kč + poštovné

Vydalo Společenství Romů na Moravě, objednávky na telefonním čísle: 545 246 673 nebo na e-mailové adrese: rhangos@volny.cz.

antidiskriminace.romea.cz

web proti diskriminaci

linka proti diskriminaci volejte 800 220 800

Malířka Věra Kotlářová a její sny

Autorka dostrala od svých fanoušků i „kytici“ čerstvých mrkví
Foto: Anna Juránková, MRK

Několika snímky a tímto textem se vracíme k současné výstavě Věry Kotlářové v Muzeu romské kultury, která potrvá do 4. února. Stojí za to práce této mladé autorky vidět.

Její uměleckou tvorbu představují ve dvou rovinách: obrazové a zvukové. Ve zvukové části Kotlářová vypráví své příběhy o tom, co se jednou stalo a vícekrát se opakovat nebude.

Záběr z vernisáže

Foto: Anna Juránková, MRK

Romská problematika a její proměny III.

Uvedli jsme, že import konceptu sociálního vyloučení, a se vstupem České republiky do Evropské unie rovněž nasměrování velkého balíku peněžních zdrojů z Evropského sociálního fondu do začleňování „sociálně vyloučených“, vedl k rozmělnění „integrační rozpravy“ týkající se Romů.

Nešlo tedy jen o zpochybnění konceptu integrace Romů do české společnosti (a to nejen toliko konceptu vládního) novými analytickými přístupy¹⁾, nýbrž i o nově administrovaný zdroj peněz přerozdělovaný z poplatků členských států EU zpět něž z bruselské centrály (ačkoliv jsou příjemci těchto fondů v ČR schopni čerpat méně, než činí odvody z ČR do bruselské pokladnice, mluví se o „evropských penězích“), který z Romů učinil jednu z nejoblíbenějších cílových skupin projektů různých nevládních neziskových organizací. Jejich aktivní neziskovost je pak často hnána vidinou „zisku“ v podobě platů manažerů „inkluzivních“ (začleňovacích) programů, které se považují za úspěšné, když pouhých 60 % zdrojů je spotřebováno jen na administrativní režii. Ovšem se vstupem mezinárodních konzultačních firem do pozice kontrolního mezičlánku mezi administrátorem programu a příjemcem stoupá cena administrace jistě nad uvedených úspěšných 60 % (jedná se např. o společnost Price Waterhouse

Coopers v rámci „zaměstnaneckého“ programu Equal).

Nejde tedy již nyní o to (jak se zdálo zpočátku), kdo má „právo“ primárního přístupu ke zdrojům na integraci Romů, zda organizace romské (vedené – přinejmenším symbolicky – členy romských elit) či organizace tzv. „pro-romské“, ale o masivní byzantizaci zdrojů na omezování „sociálního vyloučení“. Přitom administrativní náročnost čerpání a vykazování peněz nutně vede k byrokratické pomoci a podvazuje akčnost nevládních organizací. Pokud bude kdy vyhodnocována dnešní era „začleňování sociálně vyloučených“ Romů, pak bude muset budoucí „evaluátor“ konstatovat: v době největšího uvolňování peněz došlo k největšímu sociálnímu propadu Romů, jejich ghettoizaci a rostoucí nemožnosti uplatnění na trhu práce.

Obava z byrokratizace však bohužel platí i pro chystanou vládní Agenturu pro odstranění sociálního vyloučení v romských komunitách, která se má od ledna 2008 ustanovit jakožto oddělení v lidsko-právní

Část obrazová vypráví tiše a beze slov. Při vernisáži (27. září) Věra Kotlářová tento přístup osvědčila doslova. Stačilo však vidět ji samotnou a její tvorbu. Zádumčivou tvář mladé ženy s výraznými očima. Její obrazy jsou podobné: abstraktní díla s výraznou dynamikou.

Už názvy jsou příznačné: Červenový večer na Mendláku, mezi sedmou a půl desátou, Horký podvečer na Cejlu - doklad ztotožnění autorky s brněnským prostředím. Nebo Velký třesk – výraz pokory před nekonečnem vesmíru. Výtvarnou techniku, kterou autorka používá, je roztírání barevných pigmentů prsty na velké plátěné plochy, nebo kombinované techniky při využití akrylové barvy, proškrabávání kartáčem a dolepování skliček.

Věra Kotlářová se narodila v Českém Krumlově v česko-romské rodině. Studovala Fakultu výtvarného umění Vysokého učení technického v Brně v ateliéru Václava Stratíla.

Vystavená díla jsou součástí rozsáhlé sbírky Richarda Adama, který je sběratelem děl současných mladých umělců. (red)

sekcí Úřadu vlády ČR. V případě agentury se jednalo prvotně o ideu ujednání finančních prostředků na „romskou integraci“, zabránění „etnobyznysu“ a efektivní sociální a rozvojovou práci přímo v terénu, o činnost, ze které by se agentura (ideálně příspěvková organizace nebo státem založená o. p. s.) svým smluvním partnerům zodpovídala. Nyní se však pod hrdým názvem agentura (proč vůbec takový název, když jde o oddělení úřadu?) koncipuje poradenský expertní tým, který má radit obcím a nevládním organizacím, a shánět na provoz „evropské“ peníze. Na provoz svůj? Na provoz projektů? Jaká je to pak „agenturní“ činnost bez jakékoliv zodpovědnosti vůči smluvním partnerům a činnosti v terénu? Konzultační tým expertů, nesoucí na trh „sociálního začleňování“ kůži nikoli svou, ale jiných, je korpusem zcela nepotřebným.

(asch)

¹⁾ Jmenujme především Projekt výzkumu a vývoje č. HS91/02 „Analýza sociálně ekonomické situace romské populace v České republice s návrhy na opatření“, uskutečněný Socioklubem v listopadu 2003

Článek nemusí nutně odpovídat názoru redakce RH

V romském muzeu se šustilo

V úterý 9. října se konala v ateliéru Muzea romské kultury v rámci doprovodného programu k výstavě o tradičních i současných romských řemeslech Řemesla našich předků / SIKHLARDI BUTI – somnakuňi buti v pořadí již druhá rukodělná dílna. Její název Dokud se šustí, ještě se neumřelo... napovídá, že účastníci si mohli vyrobit jednoduché figurky z kukuřičného šustí: panenku, ptáčka, andělka nebo koníka.

Celý večer vedla zkušena lektorka Dana Švestková, díky jejíž trpělivosti si nakonec všichni odnesli domů jeden či více dekorativních předmětů. A vězte, že výsledky byly nečekané! Jádro účastníků tvořily ženy z Zdrúženie SPOLU. Toto sdružení má hlavní sídlo v Kremnici, mezi přidružená komunitní centra patří Hosticie, Košice a Detva. S Muzeem romské kultury se přijely pod vedením paní Tökköliové seznámit členky sdružení z Detvy. Tyto romské ženy pocházejí převážně ze slovenských osad, snaží se aktivně o zlepšení situace ve svých romských komunitách, např. v oblasti vzdělávání a diskriminace romských žen. Podílejí se na projektech Odstránenie bariér vo vzdelávaní rómskych detí nebo Posilnenie rómskeho hlasu (rozvoj romských komunit na Slovensku) aj. Tvořivá dílna však byla pro kohokoliv a toho využili hlavně studenti.

Práce s kukuřičným šustím nepatří mezi romské tradiční způsoby obživy. V oblastech, kde je možné pěstovat kukuřici, však jistě existovaly šikovné Romky, které se naučily od žen z okolních vesnic zbytky zemědělské plodiny zpracovávat. Šustí, nazývané také např. šupolie, jsou obalné listy palic kukuřice. Sklízí se v době zralosti, tedy na podzim. K práci lze použít jen ty střední, vnější jsou příliš tvrdé. Před uskladněním je možné je vyprat ve slabém roztoku pracího prášku. Po úplném vysušení je lze uschovat i několik let. Před prací je třeba šustí znovu zvlhčit a případně odstranit spodní tvrdý konec. K udržení potřebné vlhkosti se mohou namočené listy zabalit do utěrky.

Nejznámější výrobky z šustí jsou patrně dekorativní figurky panáček a panenek či různá zvířátka. Panenka se začne vyrábět od hlavičky (viz obrázek). Vatová kulička na zahnutém drátu se zavine do šustí. To se nahore přetočí, horní část se přetáhne přes hlavu dolů a pevně sváže. Proužkem šustí se omotá krk. Ruce se vyrobí z drátu zavinitého do obdélníku silnějšího šustí, na konci zavázaného. Na konci rukou

Účastnice dílny upravuje panenku z kukuřičného šustí

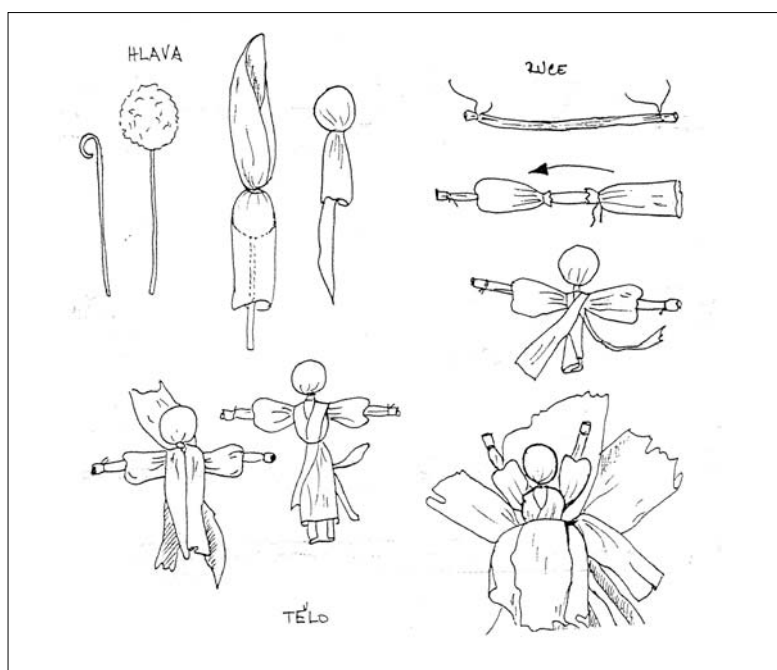
Foto: Simona Šreková, MRK

se uváže další pruh šustí a přetáhne. Tak vzniknou rukávy. Ruce se spojí s hlavou do tvaru kříže. Dva pruh šustí se přivážou nad rukama a přetáhnutím a vycpáním se vytvoří hrudník. Pevně se svážou v pase. Dva pruh šustí lze dát přes ramena jako vestičku a také přivázat v pase. Nakonec se zepředu a zezadu připravní dva široké listy jako sukýnka. Na ně je pak možné přidat další, aby byla sukně bohatší. Na hlavu se nakonec přišijí vlasy z přírodního materiálu (např. blizny kukuřice, sisal, konopí) a přikryjí se šátkem. Za vlhka se celá panenka upraví a nechá uschnout.

Na jedné z výzkumných cest se seznámili odborní pracovníci s Romkou, která se od své tchyně naučila vyrábět z šustí kabely a kabelky různých velikostí. Tak pomáhala žít rodinu, když jí v jejích 12 letech zemřela maminka. Iveta Ráczová si pletením vydělává velmi příležitostně a plete spíše na zakázku a pro radost. Před pletením si připraví formu: stlučené tyčky, na

jejichž horním a spodním konci jsou hřebíčky. Osnova se natahuje odspodu nahoru. Začíná se proplétat od dna a šroubovitě (podobně jako u pletení košíků) se postupuje směrem nahoru. Způsob proplétání závisí na výrobcí. Iveta Ráczová používá nejčastěji obyčejnou plátňovou vazbu nebo plátňovou vazbu přes dvě osnovní nitě. Z šupolie se navlhčenými prsty smotává od širšího konce k užšímu šroubovitým způsobem provázek tak, aby se hrany listů dostatečně překrývaly. Pro pokračování se vloží mezi nesmotané konce další pruh šustí a zapracuje se do provázku. Pletení se většinou ukončuje speciálním omtáním – nedokončeným uzlem provlečeným za poslední útkovou nit. Někdy nechá Iveta Ráczová část neupletenou a provázek pouze protáhne vlnovkou k horní části tašky.

Jana Poláková
Martina Francová
Muzeum romské kultury

Romská ghetta se nebezpečně rychle rozšiřují

Na Slovensku se rozšiřují etnická ghetta. Vznikají odsouváním romských obyvatel z center měst. Tím se zvyšuje riziko napětí mezi původními obyvateli a přesídlenými komunitami.

Podle Aleny Kotvanové ze Slovenského národního střediska pro lidská práva není vystěhování neplatitčů ojedinelým jevem. Způsob, jak k tomu dochází, vzbuzuje nepořádek z více důvodů. Známý je hlavně případ neplatitčů z Nových Zámek, kdy sice nedošlo podle ní k porušení zákon-

ných ustanovení, ale v mezinárodněprávní a etické rovině lze konstatovat jistá pochybení ze strany představitelů místní samosprávy.

„Dlouhodobé zanedbávání a tolerování problémů s placením nájemného, které má mnoho příčin, vede v jistých případech k podezření, že jde o záměr. Samospráva nekoná a čeká na situaci, kdy z důvodu neplacení může přistoupit k vystěhování nepohodlných obyvatel,“ prohlásila Alena Kotvanová.

Představitel města podle ní nevyužívají nástroje sociální politiky, například terénní sociální a komunitní práci nebo výstavbu nízkostandardních bytů, čímž by mohli těmto problémům předcházet.

Přednosta Městského úřadu v Nových Zámecích Peter Agh podle agentury TASR nechtěl toto stanovisko komentovat. Podle něj město postupovalo podle platných právních předpisů. „Máme svoji sociální politiku a snažíme se, aby se občané cítili ve městě příjemně,“ uvedl. (red)

řekli a napsali o Romech

(v komunistických Haló novinách)

Chudoba plodí ještě větší chudobu

Dětem rodičů z nízkých příjmových skupin se nedostává takového vzdělání, neovládají jazyk tak, aby chápaly složité myšlení, nedostávají se na školy, kde by navázaly patřičné styky atd., takže se jen obtížně vymaňují ze své sociální skupiny a i pro své děti reprodukuje obdobné výchozí podmínky s podobnými perspektivami.

Na diskusi Klubu sociologů a psychologů na téma „Dopady pravicové reformy na životní úroveň české populace“ to prohlásil sociolog Jiří Bauer. Diskuse se zaobírala nejen kvantifikací dopadů „Topolánkova batoh“, ale i rozsahu chudoby či způsobů vlivů. Bauer s poukazem na zjištění sociální lingvistiky, vyvracející někdejší tezi o netřídnosti jazyka, přiblížil, jak vyšší příjmové vrstvy používají jazyk rozvinutý a chudí občané redukováný. Krátké a holé věty, malé spektrum slov, zvláště přídavných jmen atd., neumožňují sociálně slabším chápat složitější věci, problémy, souvislosti, myšlení, což je omezuje v kariérním a tedy i sociálním růstu. ...Podle něho, pokud by Romové dostali stejné vzdělání jako ostatní komunita, mohlo by být po jedné generaci po romském problému. Sociolog Jiří Blecha konstatoval, že v ČR je sice jen asi osm procent chudých obyvatel (méně než průměr EU), avšak ve stavu tzv. nutného standardu se nachází 2,5 mil. voličů. Přes dvě pětiny obyvatel si nemohou dovolit týdenní dovolenou mimo domov a podobný počet jednorázově vydat 6000 Kč na náhodnou potřebu. **To je, dle něj, část občanů, na něž by se měla zaměřit politika a propaganda KSČM.** (15. 10.)

Ghetta hned tak nezmizí

Už nikoli odmítavý, ale přece jen rezervovaný postoj zaujímají starostové obcí a měst k nově vznikající Agentuře pro boj se sociálním vyloučením. S ministryní Džamilou Stehlikovou a lidmi z vládní rady pro záležitosti romské komunity na semináři mj. řešili, zda má nová instituce smysl. Přípravovaná agentura by měla od začátku příštího roku začít pomáhat v desítkách měst a obcí, kde existují ghetta. Místní samosprávu, sdružení, školy, úřady práce, firmy a obyvatele problémových lokalit mají lidé z agentury naučit spolupracovat tak, aby tyto oblasti zanikly, nebo se z nich staly běžné čtvrtě. S plošným působením agentury se počítá zhruba od roku 2010, do konce roku by mělo být jasné, zda bude do budoucna ustavena přímo zákonem.

...Řada zástupců obcí a měst na semináři vyjádřila názor, že doporučené recepty v praxi ne vždy fungují. Například Draho-míra Miklošová z Obrnic u Mostu uvedla, že u nich Romové chodí do mateřské i základní školy. Podle ní však kvalifikovaní pedagogové ztrácejí zájem o práci v takových školách, jejich úroveň klesá a „bílé“ děti dojíždějí do Mostu. „U nás jsou diskriminováni ti 'bílé',“ prohlásila Miklošová. Podobné názory, řečené jinými slovy, zazněly i od dalších zástupců samosprávy. Na semináři jich do pražského Lichtenštejnského paláce přijely zhruba čtyři desítky, pozvaní byli zástupci 190 měst a obcí, v nichž jsou ghetta. Starosta Brodců Vladimír Šolc uvedl, že stále slyší, jak se má většinová společnost naučit soužití s menšinou. „Oni se nechťejí naučit žít s námi,“ prohlásil. (8. 10.)

Albína Schwartzová

napsali jste nám

S důvěrou k vládě ČR? Končíme!

Neúnosná situace v ČR, mnoho nedodržení slibů, arogance vládních představitelů, neúměrné zdražování energie, potravin, nájemného, platby u lékařů, snižování sociálních dávek nebo úplné odebrání sociálních dávek, placení za pobyt v nemocnicích a za každý napsaný recept.

Současná vláda ODS, je jedna z nejhorších vlád v tomto století. Šetří na sociálně slabých, na nemocných a důchodcích. Je nemožné, aby jednotlivec či rodina s dětmi mohla při současných zdražovacích procesech žít v ČR důstojně.

Ano, týká se to všech pracujících, důchodců a všech obyčejných lidí. Před volbami a převzetím moci v této zemi nynější vládní činitelé slibovali, jak se budeme mít za jejich vlády dobře. Proč se tedy máme mít špatně? Kdo z vládních činitelů daruje chudé matce nebo nemocnému důchodci peníze na zaplacení u lékaře za ošetření nemocného dítěte, když tato matka jen proto, že je chudá, nebude mít na tuto platbu?!

Sociálně slabé těmito zákony ženete ze sociální pasti do sociální propasti a chudoby. Mám rodinu, jsem nemocný a vím, o čem píši. Znáám spoustu obyčejných lidí a přesto, že pracují, budou žít na pokraji bída. To vše kvůli vašemu zdražování a schvalování zákonů, které učiní z chudších lidí úplně žebráky.

Myslím si, že teď by lidé měli vyjít do ulic, protože pokud to neudělají, tak bude ještě hůř. Je možné, že pokud nějaké redakce tento článek vydají, stanu se možná politickým vězňem, ale doufám, že mé konstatování není trestným činem, protože píši to, o čem se lidé běžně baví v čekárnách u lékařů, na ulicích, úřadech atd.

Navíc jsem si zcela jist, že po obrovském zdražování začnou sociální nepokoje i bez mého článku (v což doufám).

Josef Bikár a Miroslav Pešta
Jablonec nad Nisou

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram 2, 4, 9 zast. Tkalcovská, tram 3, 5, 11 zast. Dětská nemocnice.

Program na říjen 2007

Výstavy:

Jednou večer – sny?
autorská výstava Věry Kotlárové
obrazy, které by mohly mluvit, když vy budete
tíše...
Mladá absolventka FaVU MU, oboru kresba
a intermedia, ve své tvorbě čerpá ze zážitků
všedních dní.

Řemesla našich předků/ Sıklard'i buti – sommakuñi buti

tradiční romská řemesla netradiční formou
Nástroje a výrobky jsou zde postaveny do kon-
trastu se současným komerčním pojetím řeme-
sel. Výtvarný styl výstavy reflektuje silnou
hypermarketovou kulturu.

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1939–2005)
na historické ose prezentuje hmotnou
i duchovní kulturu Romů

**Otevřeno: út-pá 10–18,
poslední vstup 17.15
ne 10–17, poslední vstup 16.15**

V prostorách recepce Muzea romské kultury je
otevřen obchůdek, kde si mohou zájemci zakoupit
romskou a romistickou literaturu, CD s romskou
tradiční i současnou hudbou a také výrobky rom-
ských řemeslníků.

Není vám lhostejné dění kolem vás? Chcete, aby se veřejnost dozvěděla nejen o problémech, které vás trápí,
ale také o aktivitách romské komunity ve vašem bezprostředním okolí?

Pište nám na: rhangos@volny.cz

Romano hangos

Ke stažení:

Najdete nás na nových internetových stránkách SRNM:

www.srnm.cz/cz/romanohangos.htm

Redakce Romano hangos hledá nové romské redaktory, dopisovatele a externí spolupracovníky.
V případě dobré spolupráce možnost navázání pracovního poměru.
Tel.: 545 246 645, e-mail: grafika.rhangos@volny.cz

Romano hangos vychází nepřetržitě od roku 1999. Jediné tištěné romské periodikum v České republice.

Romano hangos si můžete objednat na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSČ, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	
☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Francouzská 84, 602 00 Brno. IČO: 26908000; Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 35-1366180207/0100. Cena ročního předplatného je 200 Kč.

Společenství Romů na Moravě

Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, e-mail: srnm@srnm.cz

**Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury ČR**

6. října 2007
27.10.
18:00 fléda
Štefánikova 24
BRNO

Společenství Romů na Moravě
Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, Fax: 545 246 674

Společnost Romů na Moravě
Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, Fax: 545 246 674

GIPSY.CZ

GULO ČAR

Omo Oya, Live Dance, Bagarovci, Lopezovci
... hudba ... tanec ... promítání ...
190,- Kč

POŘADATEL: Společenství Romů na Moravě o. p. s. www.srnm.cz
FINANČNÍ PARTNEŘI: Ministerstvo kultury ČR a Statutární město Brno
SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE: Muzeum romské kultury www.mrk.cz

Přípravné kurzy na VŠ pro romské uchazeče

**Máte zájem studovat vysokou školu?
Chcete se kvalitně připravit na přijímací testy, pohovory
nebo talentové zkoušky?
Nabízíme Vám poradenství při výběru oboru i přípravku
pod vedením zkušených lektorů.
Nabídka platí o pro vás, kteří jste už nějaký rok ze školy
a přesto máte chuť zkusit ještě vysokou školu!**

- Kdo se může hlásit?**
 - Studenti 3. a 4. ročníků SŠ
 - Dívější absolventi SŠ z Prahy
- Kdy a kde?**
 - Kurzy potrvají od prosince 2007 do května 2008 a uskuteční se v Praze
 - U vás doma nebo v našich prostorech
- Jak?**
 - Bezplatně
 - Zdarma učební materiály
 - Individuální přístup
- Lektoři**
 - Učitelé daných oborů VŠ
 - Studenti vyšších ročníků VŠ
 - Odborníci

Další info a přihlášky:
Martina Horváthová
Telefon: 222 511 434

Občanské sdružení Slovo 21, Adresa: Francouzská 2, 120 00 Praha 2, www.slovo21.cz

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem EU a státním rozpočtem České republiky

Romské internetové rádio vás pravidelně seznamuje s děním, které se dotýká romské problematiky. Zaposlouchejte se do romských veršů. Ti, kteří věří ve věštby a horoskopy, mohou poznat svůj osud v pořadu věnovaném astrologii a magii. Vysílání je v češtině, romštině a angličtině.

Rádio Rota, V Tůních 11, 120 00 Praha 2
Tel./fax: +420 224 941 945, 7, 8
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz